

Les 1

Maak van je levensinstelling je beroep

“Als kind droomde ik over van alles, maar niet over theater, film of tv. Voordat ik naar de toneelschool ging, had ik zelfs nog nooit een toneelstuk gezien. Venlo, waar ik opgroeide, had niet zo’n rijk cultureel leven. Er was wel veel volkscultuur en hoewel er bij ons thuis wel toneel werd gespeeld, zag ik dat nooit als een beroep. Uiteindelijk bleek toneelspelen het enige wat overbleef: ik had een nogal woelige puberteit die vooral in het teken stond van datgene wat ik níét wilde. ADHD of ADD bestond in die tijd nog niet, maar ik denk wel dat ik zo’n klant was: ik was moeilijk in het gareel te houden.

Ik keek als jongetje veel naar mensen: naar wat hun drijfveren konden zijn en wat er in hun hoofd omging. Ik kom uit een grote katholieke familie met veel ooms die sigaren rookten en meerstemmige kerstliederen zongen – een beetje ‘Het verdriet van Limburg’-gevoel – en daar keek ik dan naar. Ik was een toeschouwer.

Op mijn twaalfde werd ik naar een internaat gestuurd waar het toeschouwer zijn werd versterkt door gevoelens van ont-heemding en eenzaamheid. Ik besepte niet dat toeschouwer zijn een manier was om naar de wereld te kijken. Die aangeboren levensinstelling is later via het toneelspelen mijn beroep geworden.”

Les 2

Laat de ander voorgaan

“Ik kom uit een gezin met vijf kinderen. We woonden in een niet al te groot huis en zaten dus erg dicht op elkaar. Als je met zeven man in zo’n klein huis woont waar het lastig is om je privacy te vinden, dan wordt er gevochten om het toilet: dat was de enige plek waar je alleen kon zijn. Daar moest ik herhaaldelijk aan denken toen ik het toneelstuk ANNE enceneerde, waar zoveel mensen op een kluitje zaten. Het is een microkosmos waarin je leert met elkaar om te gaan. Bij ons thuis gold: je laat een ander voorgaan. Dat kon ook niet anders, want als iedereen voor z’n eigen hachje ging vechten

Bij de eerste repetitie heerst er totale dictatuur

waren er natuurlijk voortdurend conflicten. Mijn ouders waren er wel erg kien op dat iedereen tot z’n recht kwam.

Ik weet niet of het door mijn jeugd komt, maar ik beoordeel mensen erg op wat ze voor andere mensen betekenen. Dat is wel heel christelijk, maar uiteraard weet ik dat daar ook een soort eigenbelang achter zit. Laatst zag ik een programma over mensen die naar Lesbos gaan om vluchtelingen te helpen, waarin iemand zei: ik doe het omdat ik mezelf goed wil voelen doordat ik wat betekend heb voor anderen en om mijn geweten te sussen en mijn schuld in te lossen. Dat principe ken ik en ik vind het een interessant dilemma: betekenen ik nu iets voor die ander of betekenen ik vooral iets voor mezelf? Wegcijferen en offeren is niet alleen een thema uit het christendom, maar ook een centraal thema in Griekse tragedies.”

Les 3

Als stilstand dreigt moet je door

“Ik ben begonnen als acteur omdat dat de meest directe manier was om bij het toneel terecht te komen. Ik heb lang onder leiding van Gerardjan Rijnders gespeeld en destijds waren we vooral bezig om het bestaande toneel af te breken. We speelden wel repertoire, maar we deden het anders. En dat anders doen en afbreken was belangrijker dan dat je als acteur groeide en tot gelding kwam. Ik heb veel grote rollen gespeeld, maar ik had de indruk dat ik maar 60 procent speelde van wat die rol had kunnen zijn: meer werd niet van me gevraagd en was op dat moment ook niet belangrijk. Maar op